



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...**

... De Excellentiss Sanctissimæ Virginis Mariæ Matris Dei

**Louis François <d'Argentan>**

**Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1726**

**VD18 80217915**

Artic. II. In quo consistat devotio vera erga SS. Virginem, quidque factu  
opus ad exercendum illam.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-45581**

## ARGUMENTUM.

*In quo consistat vera devotio erga Sanctissimam Virginem, quidque factu opus ad exercendum illam.*

## ARTICULUS II.

**D**evotio erga Sanctissimam Virginem non consistit purè in interiori, nec etiam purè in exteriori; sed utrumque conjungendum est, ut vera devotio existimari possit: oportet ergò, si quis dignè exercere ipsam velit, habere in corde suo affectus devotos ac pios, & perficere exteriorius actiones sanctas ac devotas.

Eccur inquis, quòd devotio erga Sanctissimam Virginem non consistat in exteriori? Interrogavit ipsum bonus hic senex, qui desuper fermè patiebatur scandalum: Nunquam non vidi à puero exerceri plures devotiones externas à devotis Sanctissimæ Virgini: Nonne devotio est, recitare coronam Virginis, adesse processionibus Sancti Rosatii, jejunare diebus Sabbathinis, & Dominæ nostræ Vigilij, & plura alia perficere bona opera? An dicas, hæc & ejusmodi non esse devotionis insignia? an ejusmodi spernas & vilipendas exercitia?

Vera devotio debet simul esse interna & externa.

Non, respondit Viator, sed potius maximi æstimo illa, & plurimum reprehensibiles iudico eorundem reprehensores: Sicut certum est, quòd Corpus humanum sit

de integritate & essentiâ hominis, ita certissimum quoque est, quòd bona exercitia externa sint de integritate & essentiâ devotionis. Si quis sub obtentu honorandi magis hominem, vellet dicere, quòd Corpus non esset de ipsius essentiâ; quòd exterius hoc sit materia quædam corruptibilis, & corpus animale, sicut illud bestiarum, quòd homo consistat totus in interiori, nempe in animâ, quæ spiritualis est & æternâ; diceretur ipsi: Mi bone Vir, tu destruis hominem, dum auferis ipsi corpus, sicut destrueres auferendo ipsi animam; nec anima, nec corpus separatim sunt homo; Si verùm habere vis hominem, oportet conjungere utrumque; ita si quis diceret, vera devotio non consistit in exteriori, quòd non est, nisi collectio quædam actionum corporalium, quæ perfici possunt à Paganis & Athëis: In interiori collocanda est devotio, in hoc nempe, quòd anima exerceat actus supernaturales Religionis, qui non nisi congruunt fidelibus: responderetur ipsi: Heus amice, pari ratione tu destruis devotionem, auferendo ipsi ceremonias externas, quàm si auferres ipsi

est hæresis  
abolere  
velle car  
monias  
exercitia  
externa  
ligionis.



ipsi ipsos actus & affectus inter-  
nos.

Ut hæretici  
abolere  
velle cære-  
monias, &  
exercitia  
externa re-  
ligionis.

Nōne error hic est hæretico-  
rum abolere volentium cæremoni-  
as Ecclesiæ? Processiones, ima-  
gines, vestimenta sacra, quibus in-  
duuntur Sacerdotes celebrantes di-  
vina mysteria, & alia ejusmodi,  
quæ concernunt cultum externum  
religionis, sub obtentu, quod JE-  
SUS Christus dixerit nobis in E-  
vangelio, Patrem suum cælestem  
querere veros adoratores, qui ado-  
rent ipsum in Spiritu & veritate;  
quasi requirens cultum interiorem,  
qui est præcipuus, exclusisset ex-  
teriorem, qui ex eō, quod nobis  
non sit, non cessat esse de in-  
tegritate, imò etiam de essentia re-  
ligionis, qui omninò expelleret  
ipsam, religionem amplius non  
haberet; & ipsi hæretici tam bene  
cognoscunt absolutam ipsius neces-  
sitatē, ut, dum ipsum rejiciunt,  
ipsum admittant & ipso exerceant  
opere. Nōne opus est, ipsis in-  
vitis, ad perficiendum aliqua reli-  
gionis exercitia, adhibere eos ex-  
ternas juxta morem suum cæremoni-  
as? Conveniunt ad concionem,  
legunt Scripturam, decantant Psal-  
mos, celebrant cœnam; ita ut,  
qui cogeret ipsos accuratè observa-  
re id, quod docent, omnia ni-  
mirum exteriora abolenda esse,  
quantocyùs destrueret ipsorum Re-  
ligionem: siquidem si nullum ex-  
hiberent ipsius exercitium exter-  
num, quid fieret cum illa?

Non dicam, quòd vera devotio  
ergà Sanctissimam Virginem, nul-  
latenus consistat in exteriori; hæc  
namque esset propositio, quæ sa-  
peret hæresim: sed dico, ipsam  
non solum consistere in exteriori;  
requiritur utrumque exteriori & in-  
teriori: sicut rescindere non pos-  
ses totum exteriori à devotione,  
quin privares eam illo, quòd no-  
bis magis est sensibile, & faceret  
ex ipsa animam sine corpore; ita  
si absolutè rescindas totum interiori  
est corpus absque animâ; est devo-  
tio mortua, est vana apparentia,  
& mera hypocrisis; jungenda sunt  
ambo, exteriori & interiori, affe-  
ctus animæ cum actionibus corpo-  
ris; Si hoc facias, veram habebis  
devotionem erga Sanctissimam  
Virginem.

Ecce, quòmodo ego intellexe-  
rim, inquit bonus senex, semper  
credidi, neminem esse devotum,  
nisi habeat devotionem, & non  
haberi devotionem, nisi moveatur  
cor & animus; insuper credidi, de-  
votum neminem esse, nisi devo-  
tionis exhibeat & perficiat opera,  
bonumque præbeat exemplum fi-  
deliter navando operam exercitijs  
devotionis. Mea difficultas non  
est, quòd scire aveam, an devo-  
tio interior & exterior conjungen-  
da sit, sed in quo consistat utraque,  
& quid faciendum sit mihi, ut da-  
bito modo illam exerceam: Siqui-  
dem lubens addiscerem, quâ ra-  
tione verè & perfectè devotus es.



se valeam erga Sanctissimam Virginem.

Quatuor actiones requiruntur, ut bene exerceatur devotio erga Sanctissimam Virginem.

Talis eris, respondit ipsi Raphaël noster, si quatuor puncta noveris observare, & deducere in opus. 1. Ipsam honorare. 2. Ipsam amare. 3. Ipsi servire. 4. Ipsam imitari. Honorando ipsam, præstas obsequium excellentijs, quibus Deus condecoravit illam, & exhibes ipsi Sacrificium mentis tuæ. Amando ipsam agnoscis bona, quibus te afficit, id est, gratias, quas tibi procuravit, & procurat sine intermissione, & offers

illi sacrificium cordis tui; Ecce id, quod directè respicit devotionem internam. Et serviendo ipsi, procuras ipsius honorem, extendis ipsius gloriam per bonatua exempla & fervorem tuum; & per hoc præsentis ipsi sacrificium honorum tuorum operum; hocque respicit devotionem externam. Et tandem imitando ipsam, colligis fructum præcipuum devotionis tantæ sanctæ, & teque consecras ipsius servitio; & hoc respicit devotionem utramque, internam & externam.

§ I.

*Prima pars devotionis erga Sanctissimam Virginem, est honorare ipsam.*

Prima ratio, ob quam honoranda sit Sanctissima Virgo.

Ecce honoranda est Sanctissima Virgo? interrogavit ipsum senex: plures efficaces rationes ad hoc obstruunt nos: Ecce præcipuas. Prima, ob propriam ipsius Excellentiam; siquidem omnis dignitas, omnis perfectio, & omnis excellentia meretur aliquem honorem, majorem vel minorem, juxta proportionem magnitudinis suæ; sicut ex adverso omnis defectus, omne vitium, & omne demeritum dignum est contemptu majori vel minori juxta mensuram excessus sui: nemo sana mentis hoc diffitebitur. Jam duo sunt perfectionum & excellentiarum genera, naturalium nempe & supernaturalium; duo igitur etiam sunt

Duo sunt honorum genera reddenda duo.

honoris & venerationis genera; honoris civilis & honoris religiosi: reddendus est honor civilis excellentiæ naturali juxta magnitudinis proportionem. Nonne verum est, majorem exhiberi honorem alicui nobili, quàm alicui rustico; majorem alicui Principi, quàm nobili; & iterum majorem Regi, quàm Principi? Ita æquum omnino est reddere honorem religiosum & supernaturalem excellentiæ supernaturali & divinæ, quæ consistit in virtute, in gratiâ & in gloriâ; & quia hæc agnoscitur in omnibus Sanctis, redditur ipsis omnibus honor religiosus, qui naturæ & ordinis est altioris, quàm ille, qui redditur Regibus terræ, cum

Tria genera cultus religiosi; Dulce, et perdulce, latine.

bus generibus merito, naturalium de supernaturalium.



cum hic sit naturalis, supernaturalis alius.

Sed quia meritum hoc supernaturale æquale non est in omnibus, cum sit majus in his & minus in alijs: ideo Theologi distinxerunt tria honoris religiosi genera; unum vocant Dulciæ, quem meritò impendunt Sanctis, eòquòd Deus repleverit ipsos omnes tum gratiâ, tum gloriâ suâ; gratiâ, quæ est participatio ipsius sanctitatis, & gloriâ, quæ est participatio propriæ divinitatis ipsius; sunt pleni illa omnes plenitudine; quam vocant sufficientiâ; id est, quæ sufficiat illis, ad reddendum ipsos omnes eximios sanctos.

Aliud genus honoris religiosi & supernaturalis, quòd absque comparatione magis attollit & elevat primo, vocatur cultus Hyperdulciæ, qui totus & integer debetur Sanctissima Virgini, & non debetur nisi ipsi soli: Siquidem nec cæteri omnes Sancti & Sanctæ simul, nec omnes Angeli beati merentur ejusmodi honoris genus, in dè nec ipsam à nobis reciperent: Est namque prerogativa solius Virginis Sanctissimæ, eòquòd Deus repleverit ipsam abundantia gratiarum & gloriæ, quæ incomparabiliter transgrediantur ea omnia, quæ distribuit inter cæteros sanctos, qui omnes non sunt nisi servi Dei, cuius ipsa est Mater. *Gratia plena:* ipsa tota est plena gratiarum, & plenitudine abundantia, & super-

abundantiæ, eòquòd ipsa sola illarum plus habeat, sicut dicit S. Thomas, quàm requireretur, ad implendum omnes Sanctos; & ideo æquissimum est, ut ipsi soli plus impendamus honoris, quàm cæteris omnibus simul Sanctis.

Tandem est tertium quoddam religiosi ac divini honoris genus, infinità ratione transgrediens duo cætera, quòdque nuncupant cultum Latriæ, qui Deo soli est debitus, eòquòd ipse solus possideat ex seipso infinitatem Excellentia; infinitæ; & qui minimam ejusmodi honoris partem impendere præsumeret alicui Sanctorum, vel etiam Virgini Sanctissimæ, ipse idololatra esset, & committeret criminum omnium maximum. Et ecce prima ratio, ob quam honoranda nobis est Sanctissima Virgo, nempe propria ipsius excellentia, non dico, illa, quam habet à seipsa, sed illa, quam accepit à Deo.

Secunda ratio adhuc efficacior ad honorandum ipsam, est, ut placeamus Deo, conformando nos ipsi. Quòmodo non honoremus ipsam, cum videamus, quòd honoret eam ipsemet Deus, & honoret ratione tam sublimi, est omnis honor, quem impendere illi possunt omnes creaturæ actuales & possibiles, sit ferè nihil in comparatione. Quis hoc diffitebitur, cum honoraverit ipsam dignitate, quâ effecta est propria Mater sua; cum submittere sese voluerit ipsi;

Secunda ratio, ob quâ honoranda sit Sanctissima Virgo.

injun-



Deus hono-  
rat Sanctissi-  
mam Virgi-  
nem magis  
quàm om-  
nes alias  
puras crea-  
turas, quem  
imitari de-  
bemus.

inungere sibi ipsi indispensabilem obligationem illam reverendi, illam honorandi, ipsi morem gerendi, ipsique reddendi omnia obsequia, quæ reddere tenetur filius Matri suæ, qui honor est omnem excedens potentiam creaturæ, imò etiam exhaustiens omnem virtutem Omnipotentis brachij Dei, sicut loquitur Sanctus Thomas; eò quòd ipsemet facere plus non posset ad honorandum puram aliquam creaturam. Dico, puram aliquam creaturam (certum enim est, quòd infinità ratione magis honoret Sanctissimam Humanitatem JESU Christi.) dum illam personaliter unitam esse voluit cum divinitate, per quod verum sit dicere, quòd Homo verè sit Deus, ideòque nos obliget ad impendendum illi supremum cultum Patriæ Deo debitum: Sed post ipsum facere non posset majus, nec magis dignum honore, quàm Sanctissimam Matrem suam; & hinc maximus honor post Deum jure debetur Sanctissimæ Virgini Matri Dei.

Gen. 41.

Hoc posito, si negaret quis ipsi honorem debitum, imò se etiam opponeret illi, quem recipit ab alijs, quid æstimandum esset de ipso? Quando Pharo honorare voluit Joseph dignitate Pro Regis in totà Ægypto: Quando abstraham è proprio digito anulum digito inseruit Joseph, quasi ad desponsandum sibi ipsius amicitiam: quando iniecit collo ipsius tor-

quem auream, velut primæ & præcipuæ dignitatis in regno notam, quàm ipsi conferebat: quando ascendere fecit ipsum super currum suum secundum, deportandum velut in triumpho, clamante præcone: *Ut omnes coram eo genua flecterent, & prapositum esse scirent universa terra Ægypti:* Si quisquam abnuisset impendere ipsi homagium, dicendo intra seipsum; quid mihi cum hoc advena? ipse non est Rex, non flectam genua coram illo: nonne dictum fuisset ipsi? Insolens, temerarie; vide, quòmodo ipse Rex honoret eum; & quis es tu, ut negas ipsi honorem, quo accumulati vult ipsum in totà amplitudine regni sui? si aspexisset ipsemet Rex ejusmodi contemptum, nonne castigasset ipsum velut ob crimen læsæ Majestatis & velut facinus contra propriam suam personam perpetratum?

Nonne major adhuc esset insolentia & incomparabiliter majori digna supplicio; si quispiam videns, quòd Deus honoraverit Sanctissimam Virginem infinità ratione magis, quàm Pharo honoraverit Joseph, dum assumpsit ipsam in propriam Matrem suam, dum fecit ipsam Reginam hominum & Angelorum, & post se Dominam in universo Regno suo vidensque, quòd non solum publicari fecerit per os unius duntaxat secularis, sed prædicari ubique & in cæli

Tertio, ob  
honor  
est San-  
ma Vi-







Sanctissimæ ipsius Matris; & hæc præcipuarum rationum est una, ob quam Sancti Patres affirmant, quod devotio erga Sanctissimam Virginem sit nota prædestinationis: Ex quo deduci etiam potest, quod carere devotione hæc erga Sanctissi-

mam Virginem sit nota reprobationis: Sed funesta hæc nota magis adhuc firmatur in ijs, qui contemnere & reprehendere adhuc audent tam sanctam devo-

tionem.

\* \*

§. II.

*Secunda pars devotionis erga Sanctissimam Virginem, est ipsam amare.*

**N**on sufficit honorare Sanctissimam Virginem, ut aliquis verè censetur ipsi devotus, oportet etiam ipsam amare. Recedit hic à veritate tritum & antiquum illud: *Non bene conveniunt, nec in unâ sede morantur Majestas & amor*; imò potius conveniunt, sempèrque junguntur in devorione erga sanctissimam Virginem, eòquod Excellentia ipsius, & bonitas ipsius sint ab invicem inseparabiles. Ubiçunque est meritum & excellentia, insculpitur reverentia animo; & ubiçunque est bonitas, excitatur amor in corde. Verum igitur est, quod sicut summus honor impendendus est Sanctissimæ Virgini post Deum (eòquod nihil excellentius sit ipsâ, nisi Deus solus) sic perfectissimus exhibendus illi sit amor, post amorem summum, qui Deo soli debetur; eòquod nihil sit melius, nec amabilius post Deum Sanctissimâ Virgine.

Quomodo simul conveniant reverentia & amor erga Sanctissimam Virgine.

S. Bernardus

Sanctus Bernardus exponens

verba Angeli, quibus salutat ipsam gratiâ plenam, dicit, quod gratiâ reddat amabilem; hic proprius ipsius est effectus, sicut effectus albedinis est, reddere album; & id, quod gratiosum est, amabile est: vide quàm amabilem ipsam reddat plenitudo gratiæ ipsius, Deo, Angelis & hominibus; *Deo per humilitatem, Angelis per Virginitatem, Hominibus per fecunditatem*: Deus igitur, Angeli & homines prosequuntur ipsam devotione singulari, quæ plena sit amore.

In primis Deus amat ipsam tam perfecto amore, ut totum devoverit se ipsi, & spectare ad ipsam voluerit, velut Filius ipsius Unigenitus, ipsique alligari vinculis tam arctis tamque validis, ut impossibile sit creaturæ habere perfectiorem conjunctionem cum Deo suo, post illam unionis Hypostaticæ, quàm sit unio cum propria Matre suâ. Et hæc ratione devovit se ipsi, sicque est ipsi devotus. Verum ipsemet declarat nobis, quod profunda



funda ipsius humilitas reddiderit ipsam sibi tam amabilem, quodque per hanc vulneraverit, captivaverit, & lucrata sit ipsa Cor suum: *Vulnerasti cor meum in uno crine colli tui.* Quomodo verum est, quod unico crine colli sui vulneraverit cor ipsius? Rupertus Abbas egregie id exponit: Nihil est, dicit hic Pater, tenuius crine, nihil est exilius humilitate: nihil magis flexibile est crine, nihil magis obediens humilitate: vix subit conspectum crinis; vix conspici se sinit humilitas; nec solum alias abscondit vitutes, sed semetipsam, quantum potest, querit abscondere: sed quanto magis invisibilem se reddit hominibus, tanto jucundius aspicitur ab oculis Dei: quod Sanctissima Virgo ipsamet declarat nobis in suo Cantico: *Quia respexit humilitatem ancilla sua.* Ecce quomodo Deus ipsam amet propter humilitatem suam.

Amatur quoque ab omnibus Angelis beatis, quos incomparabili sua allicit puritate, ita ut habeat ipsos omnes pro servis & devotis suis. Sanctus Bernardinus concionatus est publice, ipsam semper circumdatam fuisse innumerabili multitudine beatorum Angelorum, qui magnifico comitatu stipabant ipsam velut Reginam suam, qui in morem stativi præsidij famulabantur ipsi tanquam Principi suæ, quique fidelissima impendebant ipsi obsequia tanquam divinæ Dominae

suæ: Exin adjungit verba declarantia pietatis suæ zelum erga Virginem Sanctissimam: *pie credo, quod plurimas legiones Angelorum habuerit in custodiam & protectionem suam.* Si Sacra Scriptura nobis recenset, quod miserit Deus ingentem multitudinem horum Spirituum cælestium, qui protectores agerent Prophetæ Elisæi; an difficulter credamus, quod multo plures adhuc miserit in custodiam & servitium Sanctissimæ Matris suæ?

Est amabilis providentia Patris nostri cælestis, quod assignaverit unicuique ex nobis unam ex Angelis suis beatis pro defensione & directione nostrâ: Est signum amoris, quo fertur in nos, & magnæ curæ, quam gerit pro nobis: imple agit in hoc velut Princeps quidam, qui educare volens suum filium, ut aliquando suas possideat ditones, providet ipsi de sapiente quodam moderatore tempore infantia suæ. Sed singulare est gaudium Angelo Custodi, si homo, cujus curam gerit, amet & conservet puritatem; tunc enim Angelus dirigit & comitatur Angelum, & quivis amat sibi similem. Sanè credendum nobis est, præcipuam Angeli Custodis curam esse, præservare, munire & monere pupillum suum à lapsu in spurcitas carnis, & speciatim ob hoc assignatum nobis esse. Eheu! quid faceremus absque hoc auxilio? Cum ex parte nostrâ affixi simus

R. 1. 2. Cor.

Gaudium Angeli custodis dirigentis animam puritatis studiosam.

Cast. 4.

Rupert. lib. 3, in Cant.

us seru, mteparva

Quomodo Sanctissima Virgo amatur à Deo

8. Bernardinus serm. 31. art. 3. c. 2. tom. 2.

Quomodo St. Virgo amatur ab Angelis.



Corpori, velut domestico animarum nostrarum tentatori, à quo frequentissimè & importunè incitatur ad impuritatem: quòmodo resistere possemus ipsi; nisi ex alterà parte Deus conjunxisset nobis Spiritum purissimum, qui nunquam non defendat nos contra invasionem domestici hujus inimici, nòsque roboraret adversùs propriam nostram infirmitatem?

Sap. 8. v.

21.  
Angeli nostri Custodes specialem gerunt curam, ut præservent nos à peccato impuritatis.

Pulchra observatio circa puritatem.

Scriptum est, quòd nemo possit esse continens, nisi det Deus; sed pretiosum hoc donum largitur nobis per ministerium bonorum nostrorum Angelorum si id recipere velimus. Quot milliones animarum jam beantur in cælo, postquam vixerunt in terris in Corpore carnali, velut Angeli, qui corpore carent? Quis enarrare possit victorias, quas auxiliantibus bonis suis Angelis gloriosè reportarunt?

Usitatum erat paganis, qui demones adorabant tanquam veros Deos, crudele indicare bellum puritati Virginum Christianarum, eò quòd Deorum suorum insisterent vestigijs, qui Spiritus immundi sunt, quique potissimùm oblectantur immunditià ac sparcitijs; sed ingens miraculum est, & res observatione dignissima, quòd, licet videre fuerit sub persecutione Tyrannorum innumeras Virgines Christianas acerrimè tentatas circa argumentum & materiam puritatis; has per blanditias & pollicitatio-

nes, alias per minas & tormenta, & plures etiam per sententiam Judicis condemnatas, ut ad loca deducerentur infamia, ibique prosternerentur: nunquam tamen inventa fuerit unica, quæ tam brutali, tamque probrosa succubuerit tentationi. Sed Deus semper defendit illas contra omnes potestates tum humanas, tum infernales, per manifesta Omnipotentis brachij sui miracula, & sæpè per manifestum auxilium bonorum suorum Angelorum. Lege vitas Sanctæ Cæcilie, Sanctæ Lucie, Sanctæ Agnetis, totque aliarum, & hæc de re plura invenies Exempli.

Est nobis illustrissimum ejusmodi Exemplum, quòd refertur à Baronio Anno Domini nostri trecentesimo, in personâ Sanctæ Theophilæ Virginis & Martyris. Vivebat ipsa sub imperio Maximiani crudelissimi Sanctæ Ecclesiæ persecutoris. Tyrannus hic videns Virginem hanc Christianam insensibilem ad tormenta, intrepidam ad comminationem mortis, & inflexibilem ad omnem tyrannidis suæ machinationem, condemnavit ipsam ad subeundam Virginitatis suæ jacturam, supplicium centies ipsi intolerabilius morte: Cum ergò hæc constitutam se videret in loco infami, quò factà vi adducta fuerat, oculis ac manibus in cælum sublatis, magis corde quàm ore, accensa hæc verba evibravit ad Deum: Mi JESU! mi Amor!

Jumen

Baronio  
Anno 100

Exemplum  
admirandum de Virgine, quæ conservata puritate per miraculum.



lumen meum! anima mea! fidelis custos castitatis meæ, vita mea & spes mea: adjuva me! Aspice sponfam tuam in manibus inimicorum tuorum, me inquam, amabilis sponse, accelera ut liberet me; Eripe ovem tuam ex unguibus luporum, qui accinxi jam sunt, ut in frustra ipsam discerpant. Dilecte sponse, tuæ fer opem sponse, quæ manus extendit ad te; tolle vitam meam, si velis, & meam conserva Virginitatem,

Factis ardentibus his precibus, experta est se totam roboratam, plenamque fiduciam in Deum; hinc videns se oclusam loco illo infami, Sancti Evangelij librum, quem semper tenebat secum, suis apprehendens manibus, in ipso legere incepit magnam cum reverentia. Quamprimum bonus ipsius Angelus conspiciendum sese exhibuit; & primus impudens, qui inferre ipsi nitebatur vim, percussus ab Angelo interijt; alius quidam ingressus temerarie mulctatus fuit repentinam cœcitate; & omnes ij, qui machinari quidquam ausi sunt contra ipsam, diversis affecti sunt supplicij, ita ut effœminatissimi quique impudica sua consilia commutarent in venerationem, & intrantes cum reverentia, ad conspiciendum prodigia dexteræ Dei, admirati sint triumphum, quem reportavit Virginitas de inimicis suis, per subsidium Angeli, qui apparuit illis totus refulgens splendore ac

Majestate: Unde & accidit, ut magis increduli glorificarent Deum Christianorum, pluresque illorum desertis idolis adorarent JESUM Christum.

Si igitur Angeli tanto feruntur amore in omnes Virgines, quid cogitandum est de eo, quo nunquam non profecuti sunt Sanctissimam Matrem Dei, quæ Virgo est Virginum? Sic Sanctus Bernardus jure meritissimo dixit; quod si adamata est à Deo ob profundam suam humilitatem, adameretur ob incomparabilem suam puritatem ab Angelis.

Insuper magis amabilis est hominibus ob admitandam fecunditatem suam; Siquidem ultra rationes, ob quas amabilis redditur Deo & Angelis, tertia occurrit ratio, potissimum nos homines concernens, quæ ipsam vehementissimo amore nostro reddit dignissimam; & est divinam ipsius fecunditas. Ipsa progenuit nobis Salvatorem, ipsa liberavit nos per ipsum ab infinitis malis, quæ inevitabilia erant nobis, ab inferno, peccato, odio Dei; hæc citò dicuntur, sed non bene explicantur, tamen integro sæculo fieret de ipsius sermo. Ulterius fecunditas ejus reddit ipsam nobis amabilem, eo quod produxerit nobis Salvatorem, & per eum nos induxerit in possessionem infinitorum bonorum, quæ habere non possumus nisi per illum; ipsa aperuit nobis

R r r 3 portas

Quantum  
amare re-  
neamur San-  
ctissimam  
Virginem.



portas cœlorum; ipsa nos cœcos & securos fecit vitæ æternæ, nobisque legitimum contulit jus ad possessionem Dei ipsius: Hoc facile est dictum, sed tota & integra æternitas non sufficeret ad comprehendendum id bene, quod paucula hæc complectuntur verba. O divina MARIA! si bene cognosceremus, quanta bona contulerit nobis admirabilis tua fecunditas, omnem tum Angelorum, tum hominum exoptatemus amorem ad amandum te, & fateremur adhuc, ipsum haudquaquam sufficere nobis.

Quando affixum intueor Fructum Ventris tui salutari Sanctissimæ Crucis ligno, & considero hunc fructum esse vitæ, qui gratuito offertur mihi, interrogo animam meam; cui tenetis, cuique facta es debitor ob ingentem hanc felicitatem? Bene novi, Deum Patrem esse, qui mihi dedit Filium suum Unigenitum; sed non ignoro, Sanctissimam quoque Virgineam eundem suum Unigenitum mihi dedisse Filium: debebant ambo ex propriâ suâ contribuere substantiâ, ut tam magnum pro me conficerent Salvatorem.

Non discepto, quis amborum mihi plus dederit, cuique amborum magis obstringar. Haud ignoro, quod divinitas, quæ oritur à Patre, infinitâ ratione preciosior sit Humanitate, quæ nascitur è Matre; nihilominus donum Ma-

tris magis manifestum & sensibile est dono Patris. Non aspicio tam luculenter id, quod divinitas contulit ad salutem meam, sicut id, quod Sanctissima Humanitas fecit & pertulit pro me, & mei amore. Quando aspicio Corpus adorandum Redemptoris mei, quod dilaniatum, contusum, distractum & contritum est sub torculari Crucis, dico mihi et ipsi: Ecce benedictum fructum Ventris MARIE, qui immolatus est pro me, qui que sustinuit pœnas, quas sustinere ipsemet debuissim; quando intueor pretiosum hunc sanguinem torrentis in morem, è sacratissimis ipsius vulneribus dimanantem; dico, ecce id, quod Sanctissima Virgo subministravit ipsi è propriâ suâ substantiâ, ipse dat pro salutem meâ: Novi ipsum divitem esse bonis tum Patris sui, tum Matris suæ, ipsumque pro me solvere suspendendo facultates utriusque; sed non video tam clarè id, quod confert ex bonis, quæ possidet ex parte Patris, nisi quod fides mihi dicat, ipsum exin desumere, unde dignitatem & valorem infinitum tribuat omnibus suis meritis: Et clarè ac manifestè video, quod solvat pro omnibus, è bonis, quæ tenet ex parte Matris suæ; video, quod omnia imponat absque ullâ reservatione; quod det omnia, Corpus, Animam, Sanguinem, Sudores, Lacrymas, tribulationes, labores, dolores & jejunia, ita ut ne quidem

serio pot  
derere q  
modo se  
stilitate  
fructum  
Deo per  
Sanctissi  
Virgine  
urget no  
& quafi  
git ad  
mandatum  
ipsam.

Salvator  
nobis est  
datus à Pa  
tre æternæ  
& à Sanctis  
sima Virg  
ine, sed mi  
hi sensibi  
liter à M.  
Virgine.



dem vitam reservet sibi : quis dif-  
fitebitur, quod licet hæc omnia  
non sint tam pretiosa, sint tamen  
magis manifesta, magisque eviden-  
tia, quàm ea, quæ contribuit ex  
parte divinitatis suæ.

serio pon-  
derare quò-  
modo se-  
cumbit  
fructur  
Deo per  
Sanctissimam  
Virginem,  
urget nos,  
& quasi co-  
git ad a-  
mandum  
ipsum.

Eheu! nihil haberem ex DEO,  
quod mihi sensibile esset, si JE-  
SUS nil accepisset à divinâ Matre  
suâ; non haberem Sacramenta;  
non haberem annuntiationem San-  
cti Evangelij, non haberem exem-  
pla vitæ Dei-Hominis: quæ me-  
lunt regula vitæ; non haberem su-  
premam felicitatem, quâ frui con-  
ceditur mihi pane Angelorum in  
hoc deserto mundi; non viverem  
ex propriâ substantiâ Magni Dei,  
quem adoro, quàm manducare  
mihi permittit, imò etiam recipere  
præcipit in Augustissimo suo Sa-  
cramento, quàmque Sanctissima  
Virgo ex propriâ suâ substantiâ sup-  
peditavit ipsi, Corpus nimirum,  
quod apponit mihi manducandum.  
Quidquid hoc est, fructus est Ven-  
tris Virginei, & pretiosus hic fru-  
ctus non est pro Angelis, sed to-  
tus est pro nobis. Nónne igitur

verum est, quod Sanctus Bernar-  
dus dixit nobis; quod nempe, si  
MARIA plena gratiarum, acceptis-  
sima & amabilissima est Deo ob  
profundam humilitatem suam; a-  
mirabilissima Angelis ob incompa-  
rabilem suam puritatem, summè  
etiam amabilis sit hominibus ob ad-  
mirabilem fecunditatem suam.

Intertogo modò, an sit anima  
tam ingrata, quæ summè se obstri-  
ctam non fateatur? Ubi cor est  
tam insensatum, sive ex ære fufum,  
sive ex lapide induratum, quod  
immensitate bonorum, quibus lo-  
cupletamur per ipsam, non emol-  
liatur? Quomodo possibile est in-  
veniri unicum solum in terris ho-  
minem, qui omnes has agnoscens  
veritates, quæ tam manifestæ sunt  
ac palpabiles, non prosequatur  
honore, reverentiâ, amore, ac sin-  
gulari devotione erga Virginem  
Sanctissimam? Ecce igitur duas pri-  
mas partes devotionis erga San-  
ctissimam Virginem, quæ respi-  
ciunt id, quod est interiùs. Ter-  
tia quæ sequitur, exteriorem respi-  
cit devotionem.

## ARGUMENTUM.

*Tertia Pars devotionis erga Sanctissimam Vir-  
ginem consistit in servitio, quod ipsi est impendendum.*

### §. III.

**T**aliter nati sumus, ut servia-  
mus, & serviat nobis, ut  
setmè non sit homo in ter-

ris, qui innumeros non habeat  
Dominos, & innumeros similiter  
serves. Dicit omnibus, quos ha-  
bet



bet obvios, quosque salutat, se ipsorum esse servum: hi igitur ipsius sunt Domini; & si salvere iusserit millenos habet Dominos. Similiter ij, qui ipsi occurrunt, ipsi sumque salutant, omnes dicunt, se esse ipsius servos, ipse igitur illorum est Dominus, habet is igitur ad minimum tot servos, quot Dominos; & nihilominus reipsa nec unicum fidelem habet vel Dominum, vel servum, hi omnes loquendi modi non nisi ab externis proficiuntur labijs, & non nisi officiosa sunt verborum blandimenta; ita ut optimè non nemo dixerit, omnes ejusmodi blandimentorum fictores, commentorum, mendaciorumque esse fabricatores.

Quando quis serio devovere se vult alicujus servitio, contentus non est verbis humilibus & affectu plenis alloqui ipsum, sed servitutis suae manifestas & evidentes exhibat notas. In primis manet in ipsius domo; secundo tessera iam ipsius utitur veste; tertio indies studet ipsi aliquod impendere servitium. Incassum dices hominibus, esse te ipsorum servum; nisi exploratum id habeant per signa externa, non credent; verum si circumferantur externa haec signa, quae ducunt in cognitionem servitij, cui obstringeris, omnes persuasum sibi habebunt, quin opus sit dicere, te esse servum personae, cujus vestiario uteris symbolo. Sic

omnino declarare debemus, non verbis, sed operibus, velut signis manifestis, clientes nos esse & servos Sanctissimae Virginis: Ecce tibi tres notas hujus praecipuas, quaeque includunt omnes alias.

Prima est, aggregare se domesticis ipsius, dando suum nomen alicui Confraternitati honori ipsius consecratae. Secunda est, portare vestem ipsius tessera iam, velut scapulare vel Sanctum Rosarium, aut quodvis aliud signum visibile, quod discernit Clientes Sanctissimae Virginis ab alijs. Et tertia est, nullum diem intermittere, quin exhibeatur illi speciale aliquod obsequium, sive sit oratio, sive sit laus, sive aliud in honorem ipsius factum opus, quod denotet zelum, quo ipsius prosequimur gloriam.

Si interroges me, quid servitij haec omnia praestare possunt Sanctissimae Virgini? an ipsa ergo indiget nostris, in affluentiam honorum, quae possidet in caelo? Nonne ipsa nullam omnino patitur penuriam? Respondebo tibi cum verbis S. Bernardi: *Prorsus ita est dilectissimi, honorum nostrorum Sanctis non egent: plane, quod eorum memoriam veneramus, nostra interest, non ipsorum.* Est verissimum, fratres mei, non indigere Sanctos obsequijs nostris; Sanctissimae Virgini non opus est devotionibus nostris nec homagijs, quibus ipsam prosequimur; e re nostra est, non sua, dum habere vult.

Ad quem quis spectet Dominum servus, ob-servatur e motis externis,

Tres notas, quae declarant, esse aliquem servum ipsius Sanctissimae.

Servimus nobis ipsi lacrosissimi, dicitur servi sanctissimae Virginis.

S. Bernardus (scilicet) in Epistola Sancto-romani omnium circa modum.

Confraternitas Rosarii, ut patet per similitudinem omnium circa modum.



vult nos sibi servos; & si fructum spectamus, nullum illa trahit è devotione nostrâ, nobis totus integer manet; & ut verum dicam, nobis ipsis servimus, dum ipsius nos servos declaramus. Videre cupis, quomodo serviamus nobis ipsis maximo cum nostro emolumento, dum verè Sanctissimæ Virgini sumus devoti.

Imprimis si semel adscriptus es Confraternitati Sancti Rosarii, participem te reddis omnium bonorum, quæ fiunt per totum orbem in Sanctâ hac Confraternitate; Exempli gratiâ, in partem venis omnium orationum, quæ fiunt à fratribus & fororibus, quorum numerus tam ingens est, ut forsane eorum recensere sit plures, quàm millenos miliones in universâ Ecclesiâ, & hos inter, plures Sanctas animas, quæ acceptissimæ sunt Deo, quarumque exaudiat preces; Et omnes Deum obsecrant pro te; participas igitur plus quàm milenos miliones coronatum vel Rosariorum quæ recitantur per totum orbem quotidie. Quantas divitias tibi hac ratione accumulâs? Si lucrari multum te credis, recommendans te precibus bonæ cujusdam animæ in particulari; quantum tibi emolumentum, dum certus es, tot tantasque bonas animas precari Deum & Sanctissimam Virginem incessanter pro te! quoties enim recitant *Ave MARIA*, dicunt & obsecrant: *Sancta MARIA MA-*

R. P. Isaac Consultat. Tom. III.

ter Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis nostræ; non dicunt solum, ora pro me in particulari, sed ora pro nobis, id est, pro omnibus Confraternitati nostræ aggregatis; & hæc una ratio- num est, cur dicatur, difficulter aliquem Confratrum perire posse, nisi datâ operâ ipsemet velit, ed- quod tot Sanctas habeat animas pro se Deum orantes, & quidem in periculoso instanti mortis suæ; ubi tot ac tantæ personæ actualiter orant & dicunt: Sanctissimæ Virgo ora pro nobis, nunc & in hora mortis nostræ.

Ultra hoc poteris tam ingenti numero Indulgentiarum pro servis Sanctissimæ Virginis concessarum, ut videatur Ecclesia in hoc notam incurrisse prodigalitat. Indulgentiâ frueris plenariâ, quando constitutus in gratiâ hanc ingrederis Confraternitatem; Indulgentiâ plenariâ, in omnibus Virginis Sanctissimæ Festis, si confitearis eo die, & Sacrâ Synaxi reficiaris; Indulgentiâ plenariâ, quæ sit momenti maximi & certissima in hora mortis, si pronuntiaveris devotè Sanctissima Nomina JESU & MARIAE: & consequenter devotio erga Sanctissimam Virginem servit pro purgatorio amoris cunctis fidelibus ipsius servis, per quod eximuntur, à purgatorio ignis summe pœnoso, summe crudeli. Sed ultra omnes has Indulgentias plenarias, plurimas habes alias parti-

Quantas  
lucentur  
Indulgen-  
tias servi  
Sanctissimæ  
Virginis.

SSS

cula-



culares, quas lucratis dicendo Rosarium, assistendo processionibus, & alijs Sancti Rosarii devotionibus. Eadem est ratio circa Confraternitatem Sacri Scapularis: Lege parvos libellos hâc super re editos, qui complectuntur tum obligationes, tum utilitates cujusvis Confraternitatis, ubi annotantur Bullæ authenticæ summorum Pontificum, qui illas concesserunt; ubi invenias ansam tum gaudendi, tum tristandi; gaudendi quidem pro ijs, qui his Confraternitatibus sua dedere nomina, & tristandi pro ijs, qui cum illarum non existant membra privantur omnibus hisce bonis, cum maximo damno suo. Eheu! ubi est fides nostra? tanta nos tenet sollicitudo, ut evadamus in servos & domesticos Regis alicujus terreni, eoque honorem & utilitatem post se trahat, servum esse tam magni Domini; & nulla nos cura tangit, ut servos agamus & domesticos Reginae cælorum, quæ incomparabiliter majores servis suis largitur honores, majora imperitur privilegia.

Secundo si portaveris tesserarium summæ hujus Principis, quæ per antonomasiam à rotâ Ecclesiæ nostræ vocatur Domina, vestimentum, veluti Rosarium. Scapulare, vel aliud quoddam signum, quo manifestè declaratur, te pertinere ad ipsam, teque ipsius esse servum, an dubitare possis, quin ipsa specialem tui suscipiat curam,

singularem tibi impendat protectionem? si unusquisque tenetur majorem habere curam servorum & domesticorum suorum, quam aliorum, nisi juxtâ effatum Sancti Pauli inurere sibi velit notam infidelitatis, quomodo non credamus, Sanctissimam Virginem eorum habere curam, qui auspiciâ fruuntur sorte, ut sint è numero servorum & domesticorum ipsius? Osi intueri liceret, quantum Corona Virginis portata cum veneratione, & cum devotione recitata enervet vires diaboli, quantum conferat roboris clientibus Sanctissimæ Virgini devotis? quantum infringat tentationes, quantum confirmet animas fidelium ad resistendum illis; & tandem, quam gloriosas largiatur illis victorias contra omnes salutis suæ adversarios!

Si judicare volumus de eo, quod accidit interiùs, ex eo, quod Deus ostendere voluit exteriùs, aspiciamus insignes & prodigiosas victorias, quas reportarunt Catholici contra Hæreticos Albigenes tempore Sancti Dominici. Videre erit in Historiâ Simonem quendam, Comitem de Montfort summâ addictum devotione Sancto Rosario, exstimulante ipsum ad hanc Sancto Dominico, qui cum quingentis solummodò viris, prostravit exercitum decem millium Albigenium; Videbitur in quibusdam congressibus, triginta hujus Comi-

Quam  
pfecte  
sancti  
Virgi  
pe di  
cum  
tione  
MAD

Quam  
le sit, pro  
re aliq  
signum  
sibile, q  
declaret  
esse aliq  
servum  
sanctiss  
Virgini



Comitis milites egisse in fugam ter millenos aliorum; videbitur etiam, exiguam turmam, compositam duntaxat ex octingentis Equitibus, & peditibus millenis horrendum profligasse exercitum centies millenorum hæreticorum Albigen- sium, quorum pars maxima cecidit in prælio, cæteri omnes in tur- pem coniecti sunt fugam. Nonne hoc conferat fiduciam profligandi quoque Legiones & catervas Dæ- monum, qui peiores & deterio- res non sunt hæreticis? veniant hi & invadant unicam solam animam devotione Sancti Rosarij armatam, & Sanctissimæ Virginis subsidio protectam, quis dubitet, quin omnes non minus, quam hæreti- ci, sternendi sint & superandi.

Quantum  
possent  
Sanctissimæ  
Virginis se-  
pe dicere  
cum devo-  
tione Ave  
MARIA,

Unicum solum *Ave MARIA* cum devotione pronuntiatum mi- ram habet virtutem contra totum infernum. Sanctissima Virgo re- velavit Sanctæ Mechtildi, nullum sibi præstari obsequium, quo ma- gis oblectetur, quam frequentem recitationem Salutationis Angeli- cæ; cujus insuper reddidit ratio- nem die quodam apparens ei, cum divinâ hæc salutatione literis aureis exarata, quam in pectore suo por- tabat; dicens ipsi hæc verba, quæ in præfata Sanctæ vitæ recensentur: Impossibile est creaturæ ima- ginari sibi salutationem æqualem, quæ mihi allata est è cælo, & de- nuntiata ab Angelo; & nihil est, quod majori afficere possit cor

meum gaudio, quam hæc ipsa sa- lutatio. Quando dicitur mihi *Ave MARIA*, recordor honoris, quo affecit me Deus, dum salvari me iussit ab Angelo salutatione, quæ omni referta erat benedictione: quando adjungitur *gratiâ plenâ*, reminiscor abundantiæ gratiarum, quibus ex suâ bonitate dignatus est meam replere animam, ad dispo- nendum me, ut fierem Mater Dei; quando exin dicitur, *Dominus te- cum*, occurrit animo magnum il- lud prodigium, quod totam in stu- potem rapuit naturam, dum pro- prius Filius Dei annihilare se voluit eòsque, ut propriam meam assu- mere substantiam humanam, post- quam substantiam acceperat divi- nam ab æterno Patre suo, & nasci ex utero meo in tempore, qui ex utero Patris sui nascitur in æterni- tate, ut fieret æquè reipsâ Filius meus Unigenitus, sicut Unigeni- tus Filius est divini Patris sui: quan- do adnectitur; *Benedicta tu in mulieribus*. Revoco in mentem omnes benedictiones, omnèsque laudes, quæ incessanter exhiben- tur mihi in cælo & in terrâ, ob di- gnitatem Matris Dei, quæ me vo- luit honorate; & quando dicitur; *Benedictus fructus Ventris tui*, re- novatur in corde meo gaudium, quod dimanavit in me, dum vin- culo tam arcto conjuncta fui cum proprio Filio Dei; & recordor, ve- rum fore in æternum, quod Ma- ter sum Dei, & ipse meus sit Filius;



quòdque hác ratione ego sola plus habeam juris possidendi ipsum, quàm omnes simul creaturæ habere possint.

Tandem, quando concluditur hæc salutatatio per orationem, quam tota Ecclesia mihi destinavit, in Concilio quodam Generali: *Sancta MARIA Mater DEI, ora pro nobis peccatoribus nunc & in hora mortis nostræ*; agnosco obligationem, quam habeo compatiendi miseris peccatoribus, illos amandi, pro illis orandi, eòquòd ipsi occasio meæ fuerint felicitatis; non invenissem ego gratiam, nisi ipsi eam perdidissent; non extitissem ego Mater Salvatoris, si ipsi non indignis salute; & tandem non accepissem ego hanc gratiarum, quibus replet, abundantiam, si esse non debuisssem Mater Misericordiæ & Refugium peccatorum.

Si verum est, quòd unicum Ave MARIA Excitet tam teneros in animâ Sanctissimæ Virginis affectus, quando cum devotione recitatur; quòd exstimulet ipsam ad protectionem & defensionem recitantis illud, ità ut evadat *terribilis ut castrorum acies ordinata*, adversarijs & inimicis salutis ipsius: si unicum, inquam, solum Ave MARIA tantæ est virtutis, quid igitur erit, si repetatur toties quotidie, dum in sancto Rosario recitatur cum devotione? Quâ ratione fieri possit, ut anima in hujus recitatione assidua & constans non semper triumphet de inimicis salutis suæ?

Tertiò ostendis te manifestè servum Sanctissimæ Virginis, si nec unicum prætermittas diem vitæ tuæ, quo ipsi speciale non exhibeas obsequium: Siquidem hoc verè est, devovere se servitio alicujus, si serviat illi quotidie: Non est igitur prætermittendus unicus solus dies absque Exercitio alicujus boni operis, vel alicujus mortificationis, Ex amore illius; vel abs eo, quod opera collocetur in amplificandâ pro viribus ipsius gloriâ; modò faciendo verba de Excellentijs ipsius ex abundantia cordis, pleni reverentiâ & amore, conando omnes illos, quos poteris, in tuam trahere sententiam; modò opponendo te cum fervore ijs, qui reprehendere hand verentur devotionem erga ipsam; modò inquirendo occasionem cuivis eandem persuadendi; modò ipsius salutando Imagines personam illius tibi præsentantes, illasque cum reverentiâ asservando in domo aut conclavi tuo, velut Matris ac Domine totius familiæ, insuper efficiendo, ut tui domestici se contineant in humilitate, in pace, in concordia, velut in præsentia ipsius; modò aliquam Eleemosynam elargiendo pauperibus, illòsque adhortando, ut esse studeant Sanctissimæ Virginis servi, ipsius dicant Coronam, ipsius se aggregent Confraternitati; modò solemniter celebrando omnia ipsius Festa, eâ omninò ratione, quâ celebratur dies paschæ, jeju-

Declaramus nos servos Sanctissimæ Virginis, & quod aliquod præstatum servitium.

Pelbartus in Stella lib. 12. art. 3. Machovien Super Li. Lauret. disc. 22. n. 4.



jejunando in vigilia, confitendo & communicando illo die, illumque exigendo in precibus, vel jejunando die Sabbathi, qui dies specialiter consecratur ipsius devotioni ab Ecclesiâ universâ.

Innumerabilis multitudo hominum diversæ conditionis exercuerunt hanc jejunijs devotionem die Sabbathi in honorem Virginis Sanctissimæ per cuncta fermè sæcula; Et plurimæ bonæ animæ. Exercent illam adhuc hodie in universo orbe; eòquod à plerisque piè credatur, illos, qui fideles & constantes in hac fuerint, obtenturos gratiam non moriendi absque confessione. Tu qui non facilem rebus adhibes fidem, an nôsse cupis, in quo pia hæc fundetur opinio: Diversi Auctores, qui scripserunt de miraculis Sanctissimæ Virginis, plura referunt Exempla, quibus in hac fide confirmatur mundus. Inter alios sanctus Anselmus, cujus Auctoritas summi est, ponderis recentet Exemplum adeò prodigiosum, ut totum mundum rapiat in admirationem. Insignis quidam latro, cum ingressus domum pauperis cujusdam mulieris ad exspoliandum illam, nihil ibi invenisset, asperè interrogavit illam: An nihil tu hodie comedis? Respondit ipsa, non; Est dies Sabbathi; receptum more habeo jejunare hoc die; quare hoc? interrogat latro? quia audivi eos, qui exercent id devotionis in honorem Sanctissimæ Virginis, nun-

quam mori absque confessione & pœnitentiâ, & si benè id faciant, securos esse de salute suâ.

Latro his verbis scæminæ mox commotus, & efficaci inspiratione DEI exstimulatus, prostravit se in genua, & magno cum animi fervore inquit: si ita est, Sanctissima Virgo; Ex nunc obstringo metibi, votumque tibi nuncupo irrevocabile, jejunaturum me omnibus diebus Sabbathi in honorem tuum, ut obtineas mihi gratiam, ne moriar absque Confessione: stetit promissis suis fideliter, nihilominus à sceleratâ suâ vitâ non destitit: sed quia verum est, quod dicit scriptura, peccati stipendium est mors, deprehensus in furto, feriente gladio imminutus est capite; Et ecce prodigium, attonitum quod reddit universum orbem; resectum caput sæpiùs altum inclamare cepit: Confessio, Confessio, Confessio; festino gradu adducitur Sacerdos, quem conferta sequitur multitudo hominum spectatura hoc prodigium, illudque fideli roboratura testimonio: conjungitur caput truncò, & multis cum lachrymis confitetur hic homo, receptâque absolutione, voce tam altâ, tamque clarâ, ut intellexerint omnes, dixit: Ago gratias DEO, & Sanctissimæ Virgini; nunquam totâ vitâ meâ quidquam boni feci, nisi quod diebus Sabbathi jejunaverim in honorem ipsius; Et ex abundanti bonitate suâ hæc Mater Misericordiæ

**Exemplum  
insignis  
Latronis  
conversi per  
Sanctissi-  
mam Virgi-  
nem eò-  
quod jeju-  
naverit die-  
bus Sabba-  
thi.**



obtinet mihi gratiam, ut anima mea non prius separetur à corpore, quàm peccata mea diluerim confessione; Et ego, qui sceleribus meis millenos promeruissem infernos, evolo nunc in cælum, mediante potentissimâ Sanctissimæ Virginis intercessione.

Fateor Exemplum hoc inusitatum omnino esse, sed majus non est nec mirabilius resurrectione Lazari, de quo certitudinem nobis tribuit sanctum Evangelium: nihil impossibile est DEO, & Sanctissima Virgo, quidquid voluerit, ob-

tinere potest in favorem clientum suorum, Fateor quoque, levitatem esse, credere indiscriminatum omnia, sed fatendum mihi quoque erit, nimiam fore duritiam, & quandam infidelitatis speciem, si dem non attribuere sanctorum Patrum testimonio: defectus devotionis est, tantum non confidere Sanctissimæ Virgini, ut credatur, ipsam præstitum sibi obsequium relicuram nunquam absque recompensatione. Venio ad reliqua, devotionem erga ipsam concessentia.

## §. IV.

*Quarta pars devotionis erga Sanctissimam Virginem, est, imitari illam.*

PRæcipuum est, essentiale est, vel ut melius dicam, tota quidditas est devotionis erga Sanctissimam Virginem, studere potissimum ipsius imitationi. Dico quòd essentiale sit, eòquòd absque hac, non habetur nisi devotio quædam sicca, sterilis & deceptoria: dico etiam, quòd sit tota quidditas devotionis veræ, eòquòd complectatur ipsa in se omnes tres partes, eum certum sit, me non imitatum, nisi æstimarem & amarem illam; & imitando ipsam, exploratum est, me eximium præstare ipsi servitium, eòquòd idipsum sit, quod requirit DEUS à nobis, ut nimirum studeamus efformare nos ad ipsius similitudinem: si credis

aliquem pictorem aut sculptorem acceptum tibi exhibere servitium, si effingat imaginem vel statuam te representantem, quis disteabitur, quin majus tibi obsequium reddam, si perfectam similitudinem tui ipsius, in ipsâ meâ personâ tibi exhibeam?

Aristoteles melius dixit, quàm credidit, dum dixit; hominem magis imitativum esse cunctis animalibus: Nescio, an totum esse hominis aliud non sit, quàm admirabilis imitatio Auctoris sui, & an DEUS imitatus non fuerit semper ipsam, dum creavit illum ad similitudinem suam: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* An mirum igitur sit, si  
Non est  
rior devo  
tio erga  
Sanctissimam  
ferat



nam Vir-  
ginem,  
quam imi-  
tari ipsius  
virtutes,

feratur ex instinctu ad imitandum, cum esse ipsius non sit, nisi pura imitatio? Nonne videmus, quod infantes, ubi sola natura agit, directi à genio, quem non agnoscit, aliud non agant, nisi quod imitentur? Ipsi faciunt omnia, quæ facere vident alios, aliudque non faciunt, eoque idonei nondum sint, ut aliâ instituantur ratione.

Eadem omnino est ratio in infantia spirituali, & in vitâ supernaturali gratiæ, quæ est in naturali; vivimus ex imitatione: facile mihi est hæc instrui ratione, ubi impossibile mihi foret aliâ ratione informari. Juvenis anima, non est adhuc idonea ad cupiendum vel magnas veritates religionis, vel ingens momentum salutis, vel putitatem ac excellentiam virtutum, vel efficaciam motiva, quibus excituletur ad exercendum illas. Nihilominus tantum facit, vel plus per solam imitationem, quam faceret cum his omnibus; agendum ipsi aliud non est, nisi aperire oculos, & aspicere perfectum quoddam exemplar; in momento ab in hoc struitur, quid sibi faciendum, imò etiam impelli se sentit & excitari ad conformandum se huic Exemplari; ipsa ambulat simpliciter, ipsa exercet fideliter, quod fieri videt ab alijs, & promptè sequitur, quò ab Exemplari dirigitur; Et omnis ipsius devotio non consistit tunc nisi in imitatione. Et ecce auspiciatam illam infantiam, quæ ita recommendatur

Nobis facile & utilissimum est, instituire & dirigere nos per imitationem Sanctissimæ Virginis,

Non est  
rior devo-  
tio erga  
Sanctissimam

in Evangelio: *Nisi efficiamini sicut parvuli.*

O Deus! quàm admirandos progressus videre esset in animabus, si omnem semper suam devotionem collocarent in imitatione? sed pessimo contingit omine, quod cum ætatis progressu multò fiamus imperfectiores, quàm fuerimus in infantia: quantò acquirimus plus cognitionis, tantò amittimus plus simplicitatis, & quantò plus discimus, tantò minus obtemperamus; quantò plus habemus speculationis, tantò habemus minus operationis: non amplius ita vivimus ex imitatione, volumus nosmetipsos dirigere; & tandem pro eo, quod ab initio omnem nostram devotionem collocaverimus in imitatione, fermè in fine non nisi collocamus in speculatione; concipimus ejusdem speciosas ideas, cogitamus de illâ, loquimur de illâ, & in hoc consistere permittimus totum; vel si aliquid præstamus operis, formamus nobis devotionem nostro conformem genio, exercemus virtutem nostræ non absimilem inclinationi naturali, quod propriè est seipsum adorare, seque pascere vento & vanitate.

Quando cessamus imitari, recedimus à virtute.

Exoptas habere veram & solidam devotionem erga Sanctissimam Virginem, colloca illam potissimum & fermè unice in ipsius imitatione, hæc viâ incedens aberrare non poteris: Vera devotio est, imitari quod colimus. Verùm non-



Matth. 5.  
v. 48.

1. Cor. 4.  
v. 16.

Quod ho-  
num sic,  
preponere  
sibi imita-  
tionem plu-  
rium exi-  
miarum  
virtutum.

ne plena temeritatis est præsum-  
ptio, interpellat ipsum bonus senex,  
imitari velle Sanctissimam Virgi-  
nem; & nonne reprehensione di-  
gnum est consilium, aucupari simi-  
litudinem perfecti hujus Exemplaris?  
Non, respondit Viator, ed-  
quod ipsemet JESUS CHRISTUS  
præcipiat nobis, *ut perfecti simus,*  
*sicut Pater noster celestis perfectus*  
*est.* Sanctissima Virgo nobis di-  
ceret, quod magnus Apostolus exa-  
ravit ad Corinthios: *Imitatores*  
*mei estote, sicut & ego Christi;*  
tamen nunquam seis assecuturi  
perfectam mei similitudinem; sicut  
& ego nunquam assequi possum  
similitudinem JESU Christi per-  
fectam: Velut si tyrones in pictu-  
râ imitari conantur præstantissimas  
imagines peritissimorum Artifi-  
cum, etsi nunquam perfecte imi-  
taturi sint ipsarum Archetypum sal-  
tem ipsarum assumunt, & paulisper  
expriment modum, nec intermit-  
teret certa effingere lineamenta,  
quæ referant aliquid singulare; ita  
dum proponimus nobis imitari vir-  
tutes Sanctissimæ Virginis, quæ  
summæ sunt perfectionis, quam-  
vis adæquare ipsas nobis non liceat,  
fieri tamen non potest, quin exi-  
miam quendam operationem effi-  
ciant in animâ, ibique nonnul-  
la relinquunt perfectionis linea-  
menta.

Qui proponeret sibi imitatio-  
nem omnium virtutum Sanctissi-  
mæ Virginis, moliretur consilium,

quod congruum posset esse argu-  
mentum plurium voluminum;  
tam ingens argumentum constri-  
ngi non potest parvâ & tenui alicu-  
jus Consultationis parte: Verum  
quia opus est aliquid hic tangere, ad  
complendum integram materiam  
circa devotionem erga Sanctissi-  
mam Virginem, oportet saltem  
seligere præcipuas aliquas ipsius vir-  
tutes, illasque nos tanto cum fer-  
vore ac fidelitate imitari, ut hæc  
imitatio sit quasi præcipua pars,  
magisque essentialis devotionis no-  
stræ. Sanctus Bernardus aspicit  
illam velut amœnum quemdam  
hortum, ubi omnes virtutum flo-  
res maximo cum splendore se ex-  
hibeant visendos, & gratissimum  
diffundant odorem: Sed inter alias  
observat tres, quæ transcendunt  
omnes: *Hortus conclusus,* inquit,  
*tu es Dei Genitrix, ad quem de-*  
*florandum manus peccatoris nun-*  
*quam intravit: Tu Sanctorum a-*  
*reola aromatum à celesti consta-*  
*pigmentario, virtutum omnium spe-*  
*ciosis floribus delectabiliter vernas:*  
*inter quos pulcherrimos flores tres*  
*miramur in te, ô Excellentissima;*  
*Hi sunt, quorum odore suavissimo*  
*totam domum Domini replet, O*  
*MARIA, viola humilitatis, lili-  
um castitatis, rosa charitatis.* Non-  
nisi duo vel tria verba tibi dicam  
de quâlibet, quod superest, relin-  
quens tibi addiscendum in scho-  
lâ Spiritus Sancti, quæ est o-  
ratio.

S. Bernar-  
dus in De-  
votione  
ad B. Virg.

S. Bernar-

Quan-



Quantum ad humilitatem, ipsamet dicit nobis, quod aspectus sui nihili attraxerit oculos Dei supra se: *Respexit humilitatem ancilla sua*; id est, quod cognitio clara & certa, quam habebat de suo nihilo, vel potius persuasio & fides viva, quam circumferebat de illo in penetralibus cordis sui, præ omnibus placuerit Deo, quasi omnes alie virtutes, cumscunque essent decoris, disparuissent præsentate humilitate; eâ fermè ratione, quâ reliqua astra, quantumvis splendidissima in seipsis, disparent in præsentia solis: quod sicut tota natura non habet oculos nisi pro hoc aëtorum principe, quasi in cælo aliud lumen non esset, dum nostro is adest hemisphærio; sic videatur, quod Deus non habuerit oculos, nisi pro humilitate Sanctissimæ Virginis, quasi ipsius splendor offuscasset pulchritudinem omnium aliarum ipsius virtutum: Coniice ex hoc, non dico, comprehende (hoc enim absolute impossibile est intellectu) sed coniice saltem ex hoc, in quo perfectionis gradu ipsa hanc possederit virtutem. Sanctus Bernardus affirmat, quod humilitas plurimum contribuerit ad comparandam illi incomparabilem dignitatem Matris Dei, quodque, si etiam humiliorum inter omnes creaturas licuisset invenire, hæc ipsi fuisset anteposita, & cum detrimento ipsius præ-

*Be P. Isaac Consultat. Tom. III.*

lecta. *Virginitate placuit, humilitate concepit.*

Hoc clare insinuat nobis, quod si attrahere cupias oculos Dei supra te, fortiores invenire non possis illecebras, quam humilitatem. Sacer codex nonne verbis manifestis nobis asserit: *Humilia respicit, & alta à longè cognoscit?* quo innuitur, quod peramanter Deus suos demittat oculos ad aspiciendum humiles, & cum indignatione illos à superbis avertat. Si huius nosse cupis rationem, hæc est, quod anima perfecte humilis, quæ absorptam se servat in suo nihilo, maneat in veritate; veritas enim est, quod ipsa nihil sit ex se ipsa; hinc Deus, qui amat veritatem, videns ipsam in humilitate constitutam, nunquam non benigno ipsam intuetur oculo; E contra si præsumat se aliquid esse, manet in mendacio; non enim verum est, ipsam esse, quod de se præsumit; sed potius verum est contrarium, quod ipsa sit nihil; hinc Deus, qui tantum odit mendacium, quantum amat veritatem, aspicit ipsam tantò cum contemptu, quantà cum estimatione & amore intuetur alteram. Si igitur aliquid habeas humilitatis, id est, veram quandam persuasionem & fidem de tuo nihilo, jam aliquid habes illecebrarum, quibus attrahas oculos Dei; si illius plus habeas, jam dignus magis es, qui aspiciaris ab ipso; quod si illam haberes perfectissi-

T. t. t. mam,

Amare & imitari debemus, quantum possumus humilitate Sanctissimæ Virginis. Psal. 137. v. 6.

Cur Deus aspiciat benigno oculo animam humilem,



nam, o quantā demulceretur  
Deus voluptate, aspiciendo te.  
Statue tibi ob oculos summam fe-  
licitatem, quam comparavit San-  
ctissimæ Virgini maxima ipsius hu-  
militas, & probè pondera hæc ver-  
ba: *Respexit humilitatem ancilla  
sua*; amplectere ipsius mentem,  
illamque imitari contende. Ut in  
hoc efficaciter te adjuvem, nonni-  
si unicum tibi impertior exerci-  
tium, quod breve videtur & facile,  
sed quod reipsā tam longam com-  
plectitur philosophiam, ut tota vi-  
ta tua non sufficeret ad assequen-  
dum ipsius metam.

Efficax &  
facile exer-  
citur ad  
acquiren-  
dam humi-  
litem.

Interroga seriò temetipsum, un-  
de venis? & quò vadis? responde-  
re ad hæc non poteris, cum nescias  
utrumque. Interrogas te, unde  
venias? Ubi cras ante centenos &  
millenos annos, & priùs adhuc ab  
ipsā mundi creatione: & in æter-  
nitate, quæ præcessit te, ubi eras?  
Respondendum est, & responde-  
re non potes, nisi confitendo;  
eram nihil. O nihilum æternum!  
quod negari non potest absque  
mendacio, quod aliud magis pro-  
fundum est nihilum nihilo ipso;  
sed quod fateri non possumus, quin  
submergamus in illo omnem ani-  
mi humani superbiam; hæc enim  
hebetatur in nobis & obtunditur,  
quando intueri & confiteri debet  
infinitam suæ originis vilitatem &  
abjectionem: ipsa se forsā volet  
defendere, dicendo; parùm meâ  
refert, unde veniam; origo mihi

communis est cum Regibus terræ  
& cunctis Magnatibus mundi: non  
solent homines sibi hoc exprobra-  
re invicem; sufficit, me talem esse,  
qualem Deo placuit me creare,  
mèque egressam esse è miserabili  
hoc statu, quò amplius non re-  
vertat.

Sed quo vadis! attende tibi, &  
omnem animi intende nervum, ut  
congruè respondeas quæstioni,  
quam propono tibi: Quid futurus  
es! an salvus eris! an damnabe-  
ris! nihil horum nôsti: Itæne nun-  
quam non vadis, & nescis quò va-  
des? an ingredieris egrediens mun-  
do in æternitatem infinitis refertam  
bonis, vel in æternitatem infinitis  
redundantem malis? nil tibi con-  
stat de hoc; certus tamen es, te in  
omnem æternitatem in unâ fore,  
vel in alterâ; & hoc inævitabile  
est; unum è duobus fieri necesse  
est, vel esse te sine fine in cælo,  
vel perpetuò te esse in inferno. Jam  
quemcunque eventum res obti-  
neat, utrobique reperire est aby-  
sum humilitatis, ubi oporteat ma-  
ximam mundi arrogantiam absor-  
beri & prorsus submergi, nisi stu-  
pidior sis & stolidior bestiis ipsis.

Siquidem si absque fine perma-  
nendum tibi sit in æternitate bea-  
tâ, hoc esse non poterit absque  
profundissimâ humilitate; nôsti  
enim, unicam superbam cogitatio-  
nem inde expulsisse malos Angelos  
in æternum; quâ igitur ratione tu  
parvus vermiculus terræ speres il-  
luc



luc ingredi plenus arrogantia? Exploratum tibi est, id esse impossibile; oportet ergo navare te operam acquirendæ humilitati, alias nunquam intrabis illuc: probè nôsti, JESUM CHRISTUM, qui est veritas ipsa, dixisse in Evangelio, & suis dixisse Apostolis, qui perfectissimi erant in Ecclesiâ, habentes tamen parvam adhuc honoris & dignitatis appetentiam: *Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum*: An tu præsumas ingressurum te illuc, absque profundâ humilitate, cum ipsis Apostolis id fuerit impossibile? Perpende hoc feridè, pondera id tecum maturè & cum otio, & videbis ex parte cæli absolute tibi necessariam esse humilitatem.

Discursus  
efficax ad  
perluadendam  
humilitatem.

Verùm si adjudicandus sis in æternum inferno, alium non inquiras gurgitem ad submergendum ibi tuam superbiam, teque inducendum, ut maximum concipias tui ipsius contemptum. Aspice te modò illic, ubi manendum tibi est in æternum. O Deus bone! O Deus æterne! O Deus Omnipotens! qui excavasti & aperuisti hanc abyssum, ut humiliates ibi superbos? Ubi est ambitio, quæ stante hac cogitatione stare possit ac subsistere? Aspiciere ambitiosum hunc, actum præcipitem in eloacam totius universi, oneratum odio & contemptu omnium creaturatum; unde ergo ipsius enutria-

tur ac vivet ambitio? Videre hunc bufonem totum inflatum arrogantia, immersum foeditissimis ac summè abominandis spurcitijs, in hisce se volutare, hisce se ingurgitare, & infamibus hisce sarcire se venenis, quin unquam aliud habiturus sit alimentum? Venite superbi, & aspiciate vos in hoc statu vobis inevitabili, & hoc in æternum, in æternum, in omnem immensam æternitatem. Aspiciate propè, intuitu fixo & immoto considerate horrendam ac metuendam hanc veritatem, & persistite, si potestis, in ambitione vestrà. An superbus sit adeò desperatus, qui non terreatur, qui non frangatur veluti vitrum? necesse est perfundi horrore, pudore, humiliatione, nisi habeatur, nisi possideatur humilitas.

Ecce igitur collocatum te duo inter torcularia, quæ necessariò tuam diffingent superbiam, & extorquebunt ex illâ humilitatem. Si interrogas temetipsum; quò vadis? Quid eris? an salvaberis in æternum? an in æternum peribis? Impossibile est, neutrum contingere: attollo oculos in cælum, pervenire illuc non possum nisi per profundam humilitatem; demitto oculos in infernum; si forte ac morte pessimâ in hanc per omnem æternitatem devolvat abyssum, prò quàm horrenda humiliatio! discurre desuper quantum potueris & volueris, inquire de-

Dilemma  
magno-  
boris.



sendendi & excusandi te modos & media, infla animum, quantum placuerit, modò huic vacaveris exercitio, tibi que sapius hanc feceris quaestionem, illa nque seriò ruminaveris: pro certo teneo, obstinatissimam omnium superbiam fore atterendam; & deinceps alios affectus, nisi vilipensionis sui ipsius, rimoris ac humilitatis animam haud occupaturos.

Qui imitatur bene humilitatem Sanctissimæ Virginis, imitatur etiam ipsius puritatem.

Si imitatus bene fueris Sanctissimam Virginem in humilitate ipsius, comparaveris tibi dispositionem optimam imitandi quoque illam in ipsius puritate; nemo imitatur illam in harum virtutum unâ, quin imitetur illam quoque in aliâ: videntur hæ esse ab invicem inseparabiles, & se se invicem conservare, sicut duo vitia, quæ oppugnant illas, ferè nunquam ab invicem separantur: omnes superbi facillè deflectunt in lascivos, & omnes lascivi plerumque sunt superbi: Et certum est ex opposito, raro aliquem addictum esse humilitati, quin addictus quoque sit puritati: ambæ hæ virtutes pari ratione excellunt in Sanctissima Virgine; si ipsa est inter humiles humillima, est quoque inter Virgines purissima; vide quàm excelsum gloriæ conscenderit fastigium per Virgineam puritatem suam.

Puritas Sanctissimæ Virginis transcendit illam totius naturæ humanæ est nobilior & perfectior illâ omnium Angelorum in cælo, imi-

taturæ mirificè illam DEI ipsius, præcipuè in tribus. Primò, quòd ipsa conjuncta sit prodigio tam raro cum Virginitate, ut non sit in totâ naturâ divinâ nisi solus Pater Virgo, & in totâ naturâ humanâ, non nisi sola Mater Virgo: Non est, nisi solus Pater Virgo, in quo Virginitas conjuncta invenitur cum fecunditate; Et hic est DEUS Pater; Non est, nisi sola Mater Virgo, in quâ Virginitas similiter cum fecunditate reperitur unita. Et hæc est Virgo MARIA. Secundò, quòd Virginitas Domine nostræ producat personam quandam divinam ex propriâ substantiâ suâ, æquè realiter, sicut Virginitas Patris æterni eandem producit personam divinam, totam suam communicando ipsi substantiam. Et tertio, quòd Virginitas MARIE, quæ tam secunda est, exhaustiatur per generationem Unigeniti sui Filij, sicut Virginitas Patris, quamvis infinitâ ratione fecunda sit, tota exhaustiatur Unigeniti Filij sui generatione.

Videte & admiramini hoc prodigium omnes, qui devoti esse desideratis Sanctissimæ Virgini: memineritis, ut placeatis illi, non sufficere, ut studeatis puritati, quæ attollat vos supra omnem infirmitatem naturæ humanæ, quæque adæquet puritatem Angelorum; sed noveritis, quòd ad imitandum ipsam in aliquo, necesse sit, Virginitatem vestram esse tam secundam, ut concipere vos faciat DEUM in

Virginitas Sanctissimæ Virginis imitatur illam Patris æterni in tribus.

Matth. 7, 50.

Ambr. puritas quomodo conferat.

Recl. 7, 3.



vobis ipsis per operationem Spiritus Sancti; confidite, potestis illud; siquidem quod dicit JESUS Christus clarè in Evangelio, verum est, nimirum animam, quæ fideliter exequitur voluntatem divini Patris sui, verè esse Matrem suam: *Qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ille meus frater, & soror, & Mater est.*

Matth. 12.  
7. 59.

Amanda  
puritas, &  
quomodo  
conservevan-  
da.

Itane, anima mea, frui poteris honore, ut Mater sis DEI, si exactè impleveris voluntatem divini Patris ipsius? Evangelium, quod non mentitur, clarissimis id verbis asserit; sed memineris, habere ipsum velle Matrem Virginem. Ne igitur credas, assecuturum te unquam possessionem tam ingentis gloriæ, nisi fueris castissimus in totâ personâ tuâ, castus in animâ tuâ, castus in corpore tuo, castus in cogitationibus tuis, castus in verbis tuis, castus in omnibus operibus tuis, castus in oculis tuis, castus in auribus tuis, castus in ore tuo, castus in manibus tuis, castus in corde tuo, & tandem castus in omnibus, quæ spectant ad te.

Fac minimam impuritatis abhorreas speciem, velut aspectum serpentis, qui occurreret tibi, tuisque ex improvviso objiceretur oculis: *Tanquam à facie colubri fuge peccatum*: minima serpentis morsuicula semper est periculosa; & tenuissima ignis impudicitæ scintilla, si attingat te, in periculum te committit flagrandi in æternum; non

Eccl. 27.  
1. 2.

solum fugiendum est malum, sed minima species mali, nihilque negligendum, quamvis videatur levissimum; & adverte, quòd, si quandoque permissum esset nutrire scrupulum, id potissimum locum haberet hæc in materiâ; non quòd percelli oporteat terrore ex cunctis malis cogitationibus mentis occurrentibus, vel ex impuris imaginibus in phantasiâ tuâ efformatis, vel ex inordinatis, qui invito te, excitantur in te motibus; siquidem quantò magis hæc omnia te affligunt, tantò magis aliena sunt à voluntate tuâ, quæ sola peccare & facere potest malum. Sed quando dico, quòd permissum sit inclinare paulisper in hæc materiâ versus scrupulum, intelligo ne quis unquam voluntariè admittat minimam licentiam, vel indecentiam levissimam. Et hæc ratione imitaberis optimè Sanctissimam Virginem in puritate ipsius.

Et quantum spectat ad charitatem illius, quæ Regina est, & nobilissima virtutum omnium, quibus condecorata fuit anima ipsius, in hæc potissimum devotorum suorum requirit imitationem, velut in re, quâ plurimum excelluit ipsa: perspectum est mihi, sublimissimam Sanctissimæ Virginis dignitatem consistere in divinâ ipsius Maternitate, sed maxima ipsius sanctitas consistit in charitate illius; & quamvis ipsa beatissimam se æstimet, eò quòd sit Mater DEI, in-

Maxima  
dignitas  
Sanctissimæ  
Virginis est  
ipsius Ma-  
ternitas;  
sed maxi-  
ma ipsius  
sanctitas est  
illius Cha-  
ritas.



comparabiliter tamen beatior se credit, eòquòd perfecto ardeat amore erga Deum suum. Estimabat ipsa quidem uterum suum maximà locupletatum felicitate, eòquòd completeretur in se propriam personam Filij Dei; absque comparatione tamen majori ditatum felicitate estimabat cor suum, eòquòd divino ipsius repleteretur amore; ita quidem, ut maluisset carere dignitate Matris Dei, quàm privari minimà portione amoris sacri. Collige ex hoc, quanti estimaverit hunc ipsa, eòquòd ipsum prætulit tam excellenti dignitati Matris Dei, & discce ab illà omnem tuam supremam felicitatem exemplo ipsius collocare in hac, quòd ames Dominum Deum ex toto corde tuo.

Quòmodo imitanda sit Charitas sanctissimæ Virginis.

Non poteris unquam imitari ipsam in aliquo, quo magis oblectetur, nec magis solidà, magisque certà ipsam prosequi devotione, quam si amare contendas dilectissimum illius Filium, sicut ipsa amavit eum, & amabit in æternum. O quàm acceptabilis hæc ipsi est devotio, si unias cor tuum cum corde ipsius, ad amandum illum cum ipsà & eodem amore ipsius! Verùm ne injurià ipsam afficias, uniendo cor tuum impurum cum corde ipsius, quod tam purum, tamque sanctum est. Oportet igitur ante omnia optimè expurgare cor tuum ab omni maculà peccati etiam minimà, aliàs ne

aucuperis honorem nec auspiciam sortem, quàm accenseatis devotis Sanctissimæ Virginis clientibus ac servis. Siquidem an laudabilis foret devotio, esse exempli gratià superbum; & honorare velle sanctissimæ Virginis humilitatem, vel inhiare voluptatibus carnis, & venerari velle puritatem ipsius Virginalis; vel amare mundum & temetipsum, serviendo in morem mancipij inordinatis affectibus & inclinationibus tuis, & dicere devotum te esse Sanctissimæ Virgini, cui hæc cor, nec animus erat nisi in Deum. Quàm ratione inter suos te ipsa recenseat, tibi que suam impendat protectionem, si peccata tua inimicum te constituant Unigeniti Filij ipsius. Servus nequam opprobrium est Domini sui. Salyanus dicebat, Christianos perversos & scandalosos opprobrium esse JESU Christi: *In eo, quod Christianus populus sumus, opprobrium Christi esse videtur*: Nihil ita damnat devotionem erga sanctissimam Virginem, quàm intueri, quod illi, qui hanc profitentur, meliores non sūt ipsi, qui ipsam impugnant. Et nihil atrociori ipsam afficit injurià, quàm si protestemur, nos spectare ad ipsam, ipsique nos esse devotione addictos, interim tamen attipiamus manu pugionem ad enecandum tot iectibus ipsius Filium, quot peccatis offendimus illum: Et tandem, ut concludam omnia hæc



hæc verbò; vera devotio erga sanctissimam Virginem præcipuè consistit in imitatione; ut magis te ad hoc impellam, dicam tibi.

## ARGUMENTUM.

*Quid efficaciter exstimulare debeat omnes ad devotionem erga sanctissimam Virginem.*

### ARTICULUS III.

**P**Ræverti Viatorem nostrum, ipsiusque dixi: quid acturus es Domine! Videtur mihi opus haud esse, tam seridè, adhortati omnes ad devotionem erga sanctissimam Virginem; sed potius opus foret prudentiâ, moderando ipsam, cum procul dubio declinet & vergat in excessum. Nónne videmus, plùs confidentiæ esse simplicibus erga sanctissimam Virginem, quàm erga Deum; ipsosque sæpiùs confugere ad MARIAM, quàm ad ipsum vel JESUM Christum? Nónne ingens error est, exspoliare gloria Filium, ut conferatur Matri? si princeps, qui videt, aulam amici sui numerosiorem & pulchriorem esse aulâ suâ, facile offenditur, suumque amicum in suspicionem vocat, an Deus, qui infinitâ ratione magis zelotypus est suæ gloriæ, quàm omnes principes terræ, sicut ipsemet hæc nobis declarat in S. Scripturâ: *Gloriam meam alteri non dabo*; non offendatur, dum ita tota confidentia collocatur in Virgine, sæpiùsque ad illam, quàm ad ipsum recurritur.

O quàm malè rem sumis, respondit mihi; non judicandum est de rebus divinis, juxta rerum humanarum regulas: Non ab uno, oriri posse in animo quorundam Principum Zelotypiam, quando vident majores exhiberi honores alijs, quàm Majestati suæ; nihilominus infirmitas hæc non afficit omnes magnos principes: an considerasti, qua ratione Rex Ægypti adhibuerit antiquum illum Joseph? Nónne cum voluptate intuebatur, quòd major huic suo amico exhiberetur Veneratio, quàm sibi, quòdque omnes confugerent ad ipsum? procul absuit displicuisse hoc ipsi, ut potius juxta suam id fuerit mentem, eò quòd omnem suam potestatem illi consignaverit manibus, omnes suos ipsi concediderit thesauros, & omnes suas gratias ipsius reliquerit prudentiæ ac circumspeditioni, quod medium modusque erat, alliacendi ad ipsum omnes: Imò cum videret populos recurrere ad se, ut in suis relevarentur miserijs, mittebat illos ad Joseph, ipsisque præcipiebat, ut facerent omnia, quæ